

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ ดูแลผู้สูงอายุของ “ปอเนาะดาแล” และหาแนวทางพัฒนาเครือข่ายการดูแลผู้สูงอายุได้เครือข่ายที่เรียกว่า “ปอเนาะดาแล” ในพื้นที่อำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษา ได้แก่ “ปอเนาะดาแล” ในบ้านควา ตำบลเวียง “ปอเนาะดาแล” ในบ้านจือแร ตำบลแม่ตง และ “ปอเนาะดาแล” ในเทศบาลบูกะตา ตำบลโละจูด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงที่ตั้ง “ปอเนาะดาแล” ในพื้นที่ศึกษาอำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

งานวิจัยนี้เลือกศึกษาพื้นที่ที่คนมลายุมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้เรียกว่าปอเนาะคาแล ซึ่งเป็นพื้นที่ สอนศาสนาอิสลาม และดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุมาแต่ดั้งเดิม บทบาทสำคัญในการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุของสถาบันดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา “ปอเนาะคาแล” การลงพื้นที่สำรวจภาคสนามเบื้องต้นพบว่า “ปอเนาะคาแล” มีอยู่ทั่วไปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพบว่าในเขตอำเภอเวียงการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุโดยสถาบัน “ปอเนาะคาแล” ยังมีอยู่ และหลายพื้นที่ยังมีความเข้มแข็งผู้วิจัยจึงเลือกอำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาสเป็นพื้นที่ศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักมี 7 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 โต๊ะครูอาวุโสของ“ปอเนาะคาแล” จำนวน 3 คน ได้แก่ โต๊ะครูของ “ปอเนาะคาแล” บ้านกัว ตำบลเวียงโต๊ะครูของ “ปอเนาะคาแล” บ้านจือเร ตำบลแม่ตง และโต๊ะครูของ “ปอเนาะคาแล” เทศบาลบูเกะตา ตำบลโละจูด

กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุที่อยู่ใน “ปอเนาะคาแล” ทั้งอยู่ประจำและไปกลับ จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้สูงอายุใน “ปอเนาะคาแล” บ้านกัว ตำบลเวียง ผู้สูงอายุใน “ปอเนาะคาแล”บ้านจือเร ตำบลแม่ตง และผู้สูงอายุใน “ปอเนาะคาแล” เทศบาลบูเกะตา ตำบลโละจูด

กลุ่มที่ 3 เครือญาติของผู้สูงอายุ จำนวน 6 คน ได้แก่ เครือญาติของผู้สูงอายุ จาก “ปอเนาะคาแล ” บ้านกัว ตำบลเวียง เครือญาติ จาก “ปอเนาะคาแล ” บ้านจือเร ตำบลแม่ตง และเครือญาติจาก “ปอเนาะคาแล” เทศบาลบูเกะตา ตำบลโละจูด

กลุ่มที่ 4 ชาวบ้านในชุมชนที่ “ปอเนาะคาแล ” ตั้งอยู่ จำนวน 3 คน ได้แก่ ชาวบ้านจาก “ปอเนาะคาแล ” บ้านกัว ตำบลเวียง ชาวบ้านจาก “ปอเนาะคาแล ” บ้านจือเร ตำบลแม่ตง และชาวบ้านจาก “ปอเนาะคาแล” เทศบาลบูเกะตา ตำบลโละจูด

กลุ่มที่ 5 ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ จำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านบูเกะตา ผู้ใหญ่บ้านกัว และผู้ใหญ่บ้านจือเร และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้อาวุโสของชุมชน โต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิดบ้านกัว โต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิด เทศบาลบูเกะตา โต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิดตำบลแม่ตง

กลุ่มที่ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 8 คน ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์แผนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ตง เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบูเกะตา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง และรองนายกเทศบาลตำบลบูเกะตา

กลุ่มที่ 7 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 8 คน ได้แก่ อาสาสมัคร สาธารณสุขหมู่บ้าน ตัวแทนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหอย ตัวแทนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่คง ตัวแทนชมรมผู้สูงอายุอำเภอเวียง เจ้าหน้าที่อำเภอเวียง และตัวแทนโรงพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ ที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามมี 2 ประเภท ได้แก่ แบบ สัมภาษณ์ และประเด็นการสนทนากลุ่ม

วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มจากการทบทวน แนวคิด และ เอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นเครื่องมือสร้างคำถามในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการ วิจัย ตัวอย่างเช่น ทำไมถึงอยากเข้ามาอยู่ใน “ปอเนาะดาแล” ใครบ้างที่คอยให้ความช่วยเหลือ ผู้สูงอายุใน “ปอเนาะดาแล” มีวิธีการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่อยู่ใน “ปอเนาะดาแล” อย่างไร และการใช้ ชีวิตอยู่ร่วมกันใน “ปอเนาะดาแล” เป็นอย่างไร ฯลฯ

วิธีการสร้าง ประเด็นการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเริ่มจากการทบทวน แนวคิด และ เอกสารที่ เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นเครื่องมือสร้างประเด็นการสนทนากลุ่มที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ตอน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่หนึ่ง ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการดูแลผู้สูงอายุของ “ปอเนาะดาแล” โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เริ่มด้วยการไปพบผู้ใหญ่บ้านควา ผู้ใหญ่บ้านจือแร ผู้ใหญ่บูเกะตา โต๊ะอิหม่ามบ้านควา โต๊ะอิหม่ามบ้านจือแร และโต๊ะอิหม่ามบ้านควา ในฐานะที่เป็นผู้ดูแลหมู่บ้าน เพื่อขออนุญาตเก็บ รวบรวมข้อมูลทำการวิจัยในเขตพื้นที่ศึกษาได้แก่ ตำบลโล๊ะจูด ตำบลแม่คง และตำบลเวียง หลังจากนั้น ได้เข้าไปพบโต๊ะครูอาวุโสทั้ง 3 พื้นที่ศึกษาในฐานะเจ้าของ “ปอเนาะดาแล” เพื่อขออนุญาตเก็บ ข้อมูล พร้อมกับขอความช่วยเหลือให้ช่วยแนะนำผู้สูงอายุที่อยู่ใน “ปอเนาะดาแล” และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุใน “ปอเนาะดาแล” จนได้ทราบข้อมูล รายชื่อ และที่อยู่ จากนั้น ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยเข้าไปติดต่อ และประสานงานด้วยกันก่อนเบื้องต้น

2. วางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับ ผู้ช่วยวิจัย โดยใช้วิธีการ 2 อย่าง คือ วิธีการ สัมภาษณ์ การสนทนา ชักถาม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

3. สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม มีวิธีการสร้างเครื่องมือ เริ่มจากการทบทวนแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นเครื่องมือสร้างคำถามในการเก็บข้อมูล เช่น ทำไมถึงเข้ามาอยู่ใน “ปอเนาะดาแล” ใครที่เข้ามาช่วยเหลือผู้สูงอายุใน “ปอเนาะดาแล” บ้าง มีความสัมพันธ์กันอย่างไร และให้การช่วยเหลืออย่างไรบ้าง เป็นต้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ร่วมกับผู้ช่วยวิจัย ผู้วิจัยใช้ การสังเกต ควบคู่กับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เนื่องจากเวลา และสถานที่ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลหลัก แต่ทุกครั้งมีการนัดล่วงหน้าเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด เพราะผู้ให้ข้อมูลหลักต้องออกจากบ้านเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ผู้ที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ โตะครู ใน “ปอเนาะดาแล” บ้านจือเร โตะครูใน “ปอเนาะดาแล” บุกะเตา ผู้ช่วย โตะครูใน “ปอเนาะดาแล” บ้านจือเร โตะอิหม่ามบุกะเตา โตะอิหม่ามบ้านกัว และเพื่อน ๆ ของผู้วิจัยหลังจากนั้นเมื่อผู้วิจัยรู้จักกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ก็สามารถไปสัมภาษณ์ได้

การสัมภาษณ์มีทั้งรายบุคคล และเป็นกลุ่มขึ้นอยู่กับจังหวะ เวลา โอกาส และสถานที่ อีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เฉพาะ โตะครูอาวูโสเนื่องจาก โตะครูอาวูโสเป็นคนที่มีความรู้ ทุกคนให้ความเคารพนับถือเปรียบเสมือนอาจารย์ โดยผู้วิจัยจะเข้าไปแบบลูกศิษย์ เพื่อที่จะเรียนรู้ ส่วนผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์ งามเป็นรายบุคคล หรือเมื่อมีโอกาสดังกล่าวผู้สูงอายุปฏิบัติภารกิจทางศาสนาผู้วิจัยก็จะเข้าไปปฏิบัติภารกิจร่วมด้วยพร้อมสัมภาษณ์ เช่น ละหมาดร่วมกับผู้สูงอายุ เป็นต้น ในขณะที่ผู้วิจัยจะถามถึงเครือข่ายที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุ และถามถึงเวลาที่เครือข่ายมาเยี่ยมเพื่อที่ผู้วิจัยจะใช้โอกาสนั้นในการสัมภาษณ์ สำหรับผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และชาวบ้านในชุมชนที่ “ปอเนาะดาแล” ตั้งอยู่ ผู้วิจัยได้เข้าไปตาม โตะครูอาวูโสก่อนเบื้องต้นแล้วเกี่ยวกับผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ “ปอเนาะดาแล” ทำให้ทราบข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยจะเข้าไปสัมภาษณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อบันทึกรายละเอียดทั้งหมด พร้อมการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม ทุกครั้งในระหว่างสนทนาร่วมกับ โตะครูทั้งสามพื้นที่ ผู้สูงอายุทั้งสามพื้นที่ ลูกของผู้สูงอายุทั้งสามพื้นที่ ชาวบ้านในชุมชนที่อยู่ในบริเวณที่ “ปอเนาะดาแล” ตั้งอยู่ทั้งสามพื้นที่ และผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับ “ปอเนาะดาแล” ทั้งสามพื้นที่ ในขณะที่กำลังทำกิจกรรมทุกกิจกรรม เพื่อให้มีความเข้าใจถึงกระบวนการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุของคนมลายูมุสลิมใน “ปอเนาะดาแล”

4. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาตีความ แปลผลข้อมูล จำแนก แยกแยะ ประเมินความสมบูรณ์ของคำตอบ และดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูล

5. จากนั้นได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงนำกลับไปให้ โตะครูใน “ปอเนาะดาแล” บ้านกัว โตะครูใน “ปอเนาะดาแล” เทศบุกะเตา โตะอิหม่ามบ้านกัว โตะอิหม่าม

บุเกะตา และผู้สูงอายุใน “ปอเนาะดาแล” บ้านจือแร ได้อ่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในสิ่งที่ผู้วิจัยเขียน

ตอนที่สอง ศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่าย “ปอเนาะดาแล” โดยการมีส่วนร่วมของภาคีท้องถิ่นในระดับชุมชน โดยมีวิธีการ/ขั้นตอนการสนทนากลุ่มดังนี้

1. เริ่มด้วยการไปขอคำปรึกษา และขอความช่วยเหลือให้แนะนำคนที่สามารถเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มในการหาแนวทางพัฒนาเครือข่าย จากโต๊ะครูใน “ปอเนาะดาแล” บ้านกัวาโต๊ะครู “ปอเนาะดาแล” เทศบาลบุเกะตา ผู้ช่วยโต๊ะครู “ปอเนาะดาแล” บ้านจือแร โต๊ะอิหม่ามบ้านกัวา โต๊ะอิหม่ามบุเกะตา ข้าราชการครู โรงเรียนบ้านแม่คง ผู้อาวุโสในหมู่บ้านจือแร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง ผู้ใหญ่บ้านกัวา และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง จนได้รายชื่อ และที่อยู่ของคนมาเพิ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบุเกะตา เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่คง และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านยะหือ เป็นต้น

2. จากนั้นไปติดต่อทำความรู้จัก เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบุเกะตา เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่คง และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านยะหือ และได้ชักชวนให้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มพร้อมขอความช่วยเหลือให้แนะนำคนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับดูแลผู้สูงอายุ ทำให้ได้รายชื่อ และที่อยู่คนมาเพิ่ม ได้แก่ ตัวแทนโรงพยาบาลประจำอำเภอ เจ้าหน้าที่ว่าการอำเภอเวียง เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบุเกะตา เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง ตัวแทนชมรมผู้สูงอายุอำเภอเวียง ตัวแทนอาสาสมัครประจำตำบลบ้านยะหือ เป็นต้น หลังจากที่ได้บุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่าย นำไปสู่ขั้นต่อไป

3. กำหนดประเด็นสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับเรื่องแนวทางการพัฒนาเครือข่าย “ปอเนาะดาแล” ซึ่งประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 ทำไมจำนวนผู้สูงอายุใน “ปอเนาะดาแล” ถึงน้อยลง ผู้สูงอายุหายไปไหน หรือว่า “ปอเนาะดาแล” อ่อนแอลง ให้โต๊ะครูอาวุโส เล่าความเปลี่ยนแปลงของ “ปอเนาะดาแล” ในอดีตกับปัจจุบันอย่างไร

3.2 เรามีแนวทางอย่างไรที่สามารถสร้างเครือข่าย “ปอเนาะดาแล”

3.3 เราควรจะมีใครบ้างที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย “ปอเนาะดาแล”

3.4 ภาคีท้องถิ่นสามารถให้การสนับสนุนในเรื่อง อะไรบ้าง และมีช่องทางในการช่วยเหลืออย่างไร

3.5 เราคิดว่าที่ไหนที่มีความเหมาะสมที่จะสร้างเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงของเครือข่าย “ปอเนาะดาแล”

3.6 “ปอเนาะดาแล ” จะมีแนวทางอย่างไรเพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็ง และสามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายได้อย่างไร เช่น ความเข้มแข็งในด้านการสอน

4. วางแผนวัน เวลา และกำหนดสถานที่ในการจัดสนทนากลุ่มครบถ้วน

5. ส่งหนังสือเชิญกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ โต๊ะครูใน “ปอเนาะดาแล” บ้านควา โต๊ะครู “ปอเนาะดาแล” เทศบาลนูกะตา ผู้ช่วยโต๊ะครู “ปอเนาะดาแล” บ้านจือเร ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน “ปอเนาะดาแล” ทั้งสามพื้นที่ศึกษา เครือญาติของผู้สูงอายุใน “ปอเนาะดาแล” ทั้งสามพื้นที่ศึกษา โต๊ะอิหม่ามบ้านควา โต๊ะอิหม่ามนูกะตา ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านแม่คง ผู้อาวุโสในหมู่บ้านจือเร ตัวแทนอาสาสมัครประจำตำบลบ้านยะหอย สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลแวง ผู้ใหญ่บ้านควา ตัวแทนเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุอำเภอแวง เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนูกะตา เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลแวง เจ้าหน้าที่ว่าการอำเภอแวง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแวง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่คง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านยะหอย และตัวแทนโรงพยาบาลประจำอำเภอ เพื่อเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

6. จัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางพัฒนาเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของภาคีท้องถิ่นในระดับชุมชน ในการดูแลช่วยเหลือ ผู้สูงอายุใน “ปอเนาะดาแล”

สถานที่ในการจัดสนทนากลุ่มได้แก่ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลแวง อำเภอแวง จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ 27 เดือน มิถุนายน พ.ศ.2554 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 15 คน ประกอบด้วยกลุ่มโต๊ะครูอาวุโสของ “ปอเนาะดาแล ” กลุ่มเครือญาติของผู้สูงอายุ กลุ่มชาวบ้านในชุมชนที่ “ปอเนาะดาแล” ตั้งอยู่ กลุ่ม โต๊ะอิหม่าม กลุ่มตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุอำเภอแวง และกลุ่มผู้ที่มีส่วนร่วมดูแลผู้สูงอายุของ “ปอเนาะดาแล” ในระดับชุมชน อาทิ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ยะหอย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล บ้านยะหอย โรงพยาบาลประจำอำเภอแวง เป็นต้น โดยมีประเด็นสนทนากลุ่มที่ได้กำหนดไว้

7. ในการสนทนากลุ่มจะมีผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนไม่สามารถมาได้ อาทิ ผู้ใหญ่บ้านควา ผู้ใหญ่บ้านจือเร และโต๊ะอิหม่ามบ้านจือเร เป็นต้น เนื่องจากผู้นำดังกล่าวมีเวลาว่างไม่ตรงกับวันสนทนากลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แทน เกี่ยวกับ แนวทางการสร้าง เครือข่าย ให้ “ปอเนาะดาแล”

8. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ มาประมวลเข้าด้วยกันเพื่อนำไปสู่การตีความ แปลผลข้อมูล จำแนกแยกแยะ ประเมินความสมบูรณ์ของคำตอบและดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูล

9. จากนั้นได้นำข้อมูลที่เรียบเรียงแล้วจากการสนทนากลุ่มไปให้โต๊ะอิหม่ามบูเก๊ะตา ตัวแทนชมรมผู้สูงอายุอำเภอเวียง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านยะหอย และตัวแทนโรงพยาบาลอำเภอเวียง ได้อ่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในสิ่งที่ผู้วิจัยเขียน
10. นำข้อมูลที่ผ่านจากการสังเคราะห์ตอนที่หนึ่ง และตอนที่สอง มา เรียบเรียงเขียนรายงานการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ ใช้รูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ และแสดงภาพประกอบ ตามความเหมาะสมของเนื้อหา